

HLÁSKY Z MASKy

ROČNÍK 2024, ČÍSLO 2

JEDINEČNOSŤ
A SPOLUPRÁCA
DVOCH
REGIÓNOV
Muránska
planina – Čierny
Hron

V TOMTO ČÍSLE NÁJDETE:

Spoznávame
náš región

Jesenná
konferencia
Národnej siete
MAS SR

Aktivity MAS

Jazdecký
turizmus

Exkurzia do
MAS
Kopaničiarsky
región

Jeden z nás

Kam na výlet
v našom
regióne

Regionálna značka „Horehronie“...

Do rodiny hrdých držiteľov regionálnej značky „Regionálny produkt Horehronie“ pribudli noví členovia.

S pojmom „regionálny produkt“ alebo „regionálna značka“ sa už mnohí z vás určite stretli. Na Horehroní figuruje tento pojem pod názvom „Regionálny produkt Horehronie“, ktorý predstavuje istú značku kvality na označenie produktov a služieb so zaručeným pôvodom v regióne Horehronie a ich jedinečným vzťahom k samotnému regiónu.

Oblasťná organizácia cestovného ruchu REGIÓN HOREHRONIE v tomto roku vyhlásila už v poradí šiestu výzvu k predkladaniu žiadostí na udelenie práv na používanie

značky „Regionálny produkt Horehronie“, ktorá je udeľovaná poľnohospodárskym produktom, potravinárskym výrobkom, remeselným a iným spotrebným

výrobkom s pôvodom v regióne Horehronie, ako aj ubytovacím, stravovacím a doplnkovým službám v cestovnom ruchu, ktoré sú poskytované v regióne Horehronie.

Cieľom značky je podporiť kvalitné regionálne produkty a služby, ktoré reprezentujú región Horehronie, tradície, ľudí, kultúrne a prírodné dedičstvo a tiež produkty a služby, ktoré dotvárajú zážitok návštevníka a prehlbujú jeho

záujem o región. Regionálna značka je v prvom rade marketingový nástroj, ktorý sa zameriava na propagáciu regionálnych produktov a služieb, vrátane podpory ich predaja a sieťovania jednotlivých výrobcov v regióne. Neodmysliteľnou súčasťou jej posolania je nielen zvýšiť povedomie verejnosti o kvalitných lokálnych produktoch a službách na Horehroní či blízkom okolí, ale aj budovať vzťah

k regiónu. Udelením práv na používanie značky tak producent/výrobca alebo poskytovateľ služieb získava marketingovú podporu, ktorú koordinuje OOCR REGIÓN HOREHRONIE. Slávnostné odovzdávanie certifikátov novým držiteľom regionálnej značky REGIONÁLNY PRODUKT HOREHRONIE, v rámci ukončenej šiestej výzvy, sa konalo v priestoroch Sky Baru, v Double Red Cars Museum. Spestrením večera bola výstava s produktami a výrobkami, ktoré sú ocenené regionálnou značkou, ako aj spevácke vystúpenie Fsk Bacúšan. Naopak vyvrcholením bola módna prehliadka s názvom Kruhy II. z dielne značky FakeFolk vychádzajúca z ľudového umenia, pričom jej

výsledné produkty pôsobia novodobou.

Tohtoročná výzva priniesla do radov regionálnych produktov a služieb 9 nových držiteľov s 11 novými výrobkami a produktami. Noví držiteľia sa tak môžu oficiálne prezentovať pod touto prestížnou značkou v podobe loga, ktorým je zvonček symbolizujúci tradíciami živé Horehronie. Členská základňa regionálnej značky ako aj samotný región sa aktuálne môže pochváliť už 54 držiteľmi regionálnej značky.

Viac <https://horehronie.sk/>

NAŠU
BUDÚCNOSŤ
TVORÍ TO,
ČO
ROBÍME
DNES...

Spoznávame náš región

Obec **Muránska Dlhá Lúka** sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenského rudohoria. Prevažne hornatý chotár obce prechádza na juhozápade do náhornej vrchoviny, ktorá sa cez terasovú plošinu zvažuje do nivy Muráňa. Zo severovýchodu ju obklopuje Petrov vrch, Radzim, Zubová

a z juhozápadu je to Poľan. Územie obce zasahuje do chránenej krajiny Muránska planina.

Muránska Dlhá Lúka vznikla začiatkom 14. storočia, no vraj územie už bolo osídlené. Názov obce je odvodený od rozsiahlych pasienkov a podriadenosti hradu Mu-

raň, pod ktorý patrila do 16. storočia. Obyvatelia sa venovali pastierstvu a pracovali na pílach a v hámroch. V 19. a 20. storočí pracovali v priemyselných podnikoch, v poľnohospodárstve, v lesoch a chodili na sezónne práce na Dolnú zem.

Medzi historické a kultúrne pamiatky patrí rímskokatolícky kostol sv. Michala, evanjelický kostol no a v neposlednom rade Modlitebňa Bratskej Jednoty Baptistov.

Jesenná konferencia Národnej siete MAS SR, 6. - 7.11.2024 v Hornom Smokovci

Úvod konferencie patril okrem príhovorov, aj pohľadu do minulosti, súčasnosti a na budúcnosť MAS na Slovensku. „...Aj napriek opatreniam k zjednodušeniu a zrýchleniu procesov, ktoré začínajú prinášať prvé merateľné výsledky, je situácia v implementácii prístupu LEADER kritická. Čerpanie na projekty

PRV schválené cez MAS (podopatrenie 19.2) v objeme

13,4 % vyvoláva otázky ohľadom ich budúcnosti. Tá je aj vzhľadom na meškajúci výber MAS na ďalšie obdobie neistá a predstavuje mrhanie odbornými kapacitami, ktoré pomáhajú posúvať vidiecke regióny vpred...”

Aj takéto ostré vyjadrenia

odznali na adresu riadiaceho orgánu pre LEADER.

Všetci dúfame, že konferencia pomohla upozorniť na pretrvávajúce problémy MAS a okrem kritiky prinesie aj želaný výsledok a potvrdí sa pozitívny prínos a význam prístupu LEADER a MAS.

Pekným záverom konferencie Národnej siete MAS SR patril dobrovoľnej túre na Hrebienok, ktorú sme ako MAS absolvovali medzi pár statočných a bezpečne ešte pred zotmením sme dosiahli dolnú stanicu v Hornom Smokovci.

AKTIVITY MAS

Trh regionálnych produktov na Pohronskej Polhore, Handeľské dni, Dni obce Michalová, ale aj prezentácia MAS na mieste Burda, je len časť aktivít Partnerstva Muránska planina - Čierny Hron počas dvoch mesiacov v roku 2024.

Kancelária MAS si popri svojej každodennej administratívnej práci s radosťou nájde čas na propagáciu v teréne, aj napriek niekedy náročným dňom za počítačom. Každú takúto aktivitu väčšinou pripravuje v spolupráci s členmi, bez ktorých by to bolo len ťažko realizovateľné.

Handeľské dni v Čiernom Balogu

Pri príležitosti 250 rokov od narodenia Jozefa Dekreta Matejovie, obec Čierny Balog zorganizovala podujatie pod názvom „Handeľské dni Jozefa

Dekreta Matejovie“, na ktoré sme boli srdečne pozvaní.

Dôkladne sme sa pripravili a v rámci aktivít pre deti sme úspešne prezentovali ponuku a činnosť MAS.

Dni obce Michalová

Ocenenie víťazov fotosúťaže „MASka v objektíve“ sme realizovali na podujatí Dni obce Michalová, kde sme za aktívnej účasti obce Michalová prezentovali úspešné fotografie a úžasný kresby detí zapojených do súťaže „MAS očami detí“ v historických priestoroch budovy Luštiarne.

Každoročný turistický diaľkový pochod „Clementisovou cestou“ sme spoločne s OZ Burda využili

na prezentáciu MAS. Podujatie vychádza zo spomienky na Vlada Clementisa kde sa každý rok už počas desaťročí vracajú ľudia do Tisovca. Krásne počasie, nádherné výhľady na okolitú prírodu hrajúcu všetkými jesennými farbami spríjemnila turistom tento 25 km pochod do Tisovca zastávkou s občerstvením a príjemným posezením, na ktorom sme sa spoločne podieľali.

Nádherné miesto horského sedla Burda v centrálnej časti národného parku Muránska planina, poskytuje návštevníkom možnosť občerstviť sa a prenocovať v skromnom no príjemnom turistickom ubytovaní.

Michalské hody, Pohronská Polhora

Podujatie známe aj za hranicami územia MAS práve svojou nezabudnuteľnou atmosférou dedinského života. Organizovanie

Trhu regionálnych produktov na tomto podujatí v Pohronskej Polhore bolo len prirodzeným krokom

Naše pozvanie prijalo množstvo remeselníkov a regionálnych výrobcov.

Aktivita zaznamenala medzi návštevníkmi podujatia veľký úspech a napriek nie úplne ideálnemu počasiu aj

vysokú návštevnosť. Dnes už vieme, že sa pri takejto spolupráci s obcou Pohronská Polhora znova stretneme a želáme si, aby sa to stalo pravidlom v stále sa zlepšujúcej kvalite.

MAS. Ročník 2024 bol pre regionálnych producentov a producentov so značkou regionálny produkt „Gemer-Malohon“ určite úspešný.

NAŠU
BUDÚCNOSŤ
TVORÍ TO,
ČO
ROBÍME
DNES...

JAZDECKÝ TURIZMUS

Projekt Partnerstva Muránska planina - Čierny Hron s názvom Jazdecký turizmus v NP Muránska planina pokračuje v podpore rozvoja jazdeckej turistiky v NP Muránska planina a jeho okolí. Nadväzuje na aktivity projektov Huculskej magistrály a aktivít NP Muránska planina.

Zámerom je zriadenie a sprevádzkovanie hlavných jazdeckých trás (trás Huculskej magistrály), tak aby spĺňali štandardy oficiálnych turistických trás a zvýšila sa bezpečnosť a komfort turistov na koňoch. Súčasťou projektu je vytýčenie bezpečných trás, ich zameranie, mapovanie, spracovanie trasovej dokumentácie, vysporiadanie s majiteľmi pozemkov, vyznačenie v súlade s normami, doplnenie vlastného značenia, doplnenie drobnej infraštruktúry pre jazdeckú turistiku, vyhotovenie navigačnej aplikácie a spracovanie a tlač mapy a sprievodcu.

V priebehu realizácie projektu v roku 2024 sa podarilo

zamerať a identifikovať jazdecké trasy v celkovej dĺžke 210 km. Nosná trasa pretínajúca celé územie NP Muránska planina (sedlo Zbojská a Slánske sedlo) je schválená Okresným úradom Banská Bystrica a v jarných mesiacoch 2025 bude možné jej vyznačenie turistickým značkom priamo v teréne. Značenie trás je vykonávané v súlade s normou STN 01 8025 a je zabezpečené v spolupráci s Klubom slovenských turistov, ktorí majú vyškolených akreditovaných značkárov.

Najväčšia plánovaná investícia je plánovaná na Chate Burda, ako centra turizmu

technické vybavenie.

Súčasťou projektu je aj každoročná údržba jazdeckých trás a prípadné zabezpečenie priechodnosti počas zimných mesiacov alebo pri porušení trasy napríklad živelnými udalosťami (polomy, podmytie a pod.).

Konečným výstupom projektu bude spracovaná aplikácia kompatibilná s digitálnymi operačnými systémami a bu-

v národnom parku. Tu plánujeme vybudovať drobnú infraštruktúru a pre potreby uvedenia trás do prevádzkového stavu (vyčistenie, zabezpečenie šírky priechodnosti, spevnenie a zabezpečenie trás na rizikových miestach) bude obstarané

de k stiahnutiu a použitiu zdarma a vypracovanie mapy so sprievodcom v tlačenej a elektronickej podobe. Účelom je zvýšenie bezpečnosti napríklad počas nepriaznivého počasia a komfortu pre orientáciu sa jazdcov v teréne.

EXKURZIA DO MAS KOPANIČIARSKY REGIÓN

Ak hľadáte miesto, kde sa spája tradícia, príroda a pokoj, **Kopaničiarsky región** je pre vás to pravé. Tento krásny kút Slovenska, ukrytý v kopcoch a dolinách, navštívili aj členovia Partnerstva Muránska planina—Čierny Hron v rámci animačnej aktivity MAS. Dvojdňová exkurzia, ktorá sa konala začiatkom septembra do MAS Kopaničiarsky región, sa začala privítaním manažéra MAS a zároveň majiteľa Ubytovania v súkromí Samuel, čo bola zároveň prvá zastávka. Ubytovanie sa nachádza v tichom prostredí na okraji obce Stará Myjava. Ide o ubytovanie v novozrekonštruovanom rodinnom dome v lokalite zvanej Uhliská v Bielych Karpatoch, ktoré bolo podporené v rámci projektov MAS Kopaničiarsky región. Po prezentácii sme sa presunuli na spoločný obed do Tobb restaurant. Nachádza sa na konci vodnej nádrže v Starej Myjave, kde sme sa opäť dozvedeli niečo o podporených projektoch z MAS (cyklotrasa a detské ihrisko). Nasledovala zastávka do TIK Myjava, kde nás čakal výklad o projekte na zavedenie regionálnej značky Kopanice regionálny produkt. Bohatý program doplnilo stretnutie so starostom obce Podkylava, ten nás čakal na vyhládke Pavičie a odprezentoval projekty svojej obce v spolupráci s MAS Kopaničiarsky región. Po príjemnom výhlade z vyhládky na okolité kopanice sme sa krátkou prechádzkou presunuli k miestnemu podnikateľovi novovýbudovanej fabriky na spracovanie ovocia s pivovarom podporenej z projektov MAS PRV 2014 – 2020. S úsmevom nás privítal majiteľ, ktorý nám zaujímavo porozprával o všetkých svojich aktivitách. Firma sa zameriava na predaj čerstvého ovocia, zeleniny a ďalších produktov z farmárskych zdrojov. Po ochutnávke ovocia, piva a čokolády sme sa presunuli na ich rodinnú farmu Biofarma Charolais Podkylava.

Zameriavajú sa na produkciu kvalitného mäsa z ekologických a udržateľných chovov, kde sa dôraz kladie na zdravie zvierat a ich životné podmienky. Deň sme zavŕšili ubytovaním sa v Agropenzión Adam, ubytovacie zariadenie, nachádzajúce sa v príjemnom vidieckom prostredí. Tento penzión je zameraný na poskytovanie pohodlného ubytovania pre návštevníkov, ktorí hľadajú oddych v prírode a zároveň sa zaujímajú o agroturizmus a zážitky zo života na farme.

Druhý deň našej exkurzie nás prebudili slnečné lúče a po výdatných raňajkách sme sa s nadšením vydali spoznávať ďalšie zaujímavosti tohto kraja. Asi najväčším zážitkom bola pútavá prezentácia „Môj posledný let“ v infobode pri Mohyle na Bradle.

Prezentácia priniesla zaujímavý pohľad na život Milana Rastislava Štefánika, slovenského politika, generála a astronóma, ktorý zohral kľúčovú úlohu v boji za vznik Československej republiky počas Prvej svetovej vojny. Nasledovala prechádzka k samotnej mohyle, ktorá bola postavená v roku 1928, krátko po jeho tragickej smrti v roku 1919, keď havaroval počas letu na ceste z Talianska na Slovensko. Ide o dielo významného slovenského architekta Dušana Samuela Jurkoviča. Jeho tvorbu sme si mohli následne prezrieť v pamätnej izbe v Brezovej pod Bradlom, ktorá sa nachádza v jeho rodnom dome.

Expozícia zahŕňa fotografie, plány a modely jeho významných stavieb, medzi ktoré patria napríklad Liečebný dom v Trenčianskych Tepliciach či pavilón na Bratislavskej výstave v roku 1908. Jurkovič zohral kľúčovú úlohu pri tvorbe kúpeľnej zóny v Luhačovicach a jeho stavby sa dnes považujú za jedinečný príklad spojenia ľudových tradícií s modernými trendmi architektúry. Nasýtení novými zážitkami sme sa presunuli na obed do Penziónu u Tvarožkovcov, významnej brezovskej rodiny Tvarožkovcov. Tvarožkovský dom na brezovskom rínku dal postaviť v roku 1922 Juraj Tvarožek. V spodnej časti domu bola umiestnená Roľnícka vzájomná pokladnica a za Slovenského štátu vo dvore domu postavili s bratom Tomášom Tvarožkom provizórnu likérku pod menom „Bratia Tvarožek“ a vyrábali rôzne likéry. Dnes je to penzión s celoročnou prevádzkou, vhodný pre všetky skupiny návštevníkov a turistov. Poslednou zastávkou našej exkurzie bolo podujatie známe ako Deň sliviek. Tento festival je oslavou sliviek, ktoré sú významnou plodinou v regióne, a jeho cieľom je predstaviť návštevníkom rôzne spôsoby, ako sa toto chutné ovocie využíva. Počas dňa si

môžu návštevníci užiť pestrú ponuku aktivít, ako sú ochutnávky slivkových výrobkov, predaj miestnych produktov, kultúrne vystúpenia, folklórne programy a rôzne súťaže. Je to skvelá príležitosť na spoznávanie tradičných zvykov a kultúry tohto regiónu. Okrem toho môžu účastníci navštíviť aj slivkové sady a dozvedieť sa viac o pestovaní sliviek. Exkurzia do Kopaničiarkeho regiónu nám okrem vzdelávacích prínosov priniesla aj zábavu a odpočinok od každodenných starostí. Krásne prírodné scenérie, historické pamiatky a kultúrne podujatia poskytujú skvelú príležitosť na oddych a relax v tomto kraji.

Jeden z nás ...

Evanjelické gymnázium v Tisovci bolo založené v 19. storočí. Hlavným cieľom školy bola výchova nových generácií evanjelických kňazov, učiteľov a ďalších odborníkov, ktorí by sa podieľali na rozvoji cirkvi a komunity. Dnes je Evanjelické gymnázium v Tisovci

plnohodnotnou strednou školou, ktorá poskytuje humanitný, prírodovedný a jazykový smer, pričom stále kladie dôraz na evanjelické hodnoty výchovy. Okrem tradičných predmetov, ktoré sa zväčša vyučujú v anglickom jazyku sa na škole venujú aj rôznym

projektom a mimoškolským aktivitám, ktoré podporujú celkový rozvoj študentov. Tieto projekty môžu zahŕňať umelecké aktivity, historické výskumy či filozofické diskusie, ktoré sú zamerané na formovanie kritického myslenia a osobnej zodpovednosti. Ďalším významným aspektom školy je jej spolupráca s miestnym evanjelickým zborom, čo vytvára jedinečné spojenie vzdelania a viery.

Kam na výlet v našom regióne

Hutnícky skanzen na Skalke vo Valaskej vám ponúka možnosť oboznámiť sa s bohatou minulosťou výroby železa na Pohroní. Náučná lokalita je vhodná najmä pre základné školy.

Návšteva múzea v prírode trojrozmerné doplní tematiku priemyselnej revolúcie v Uhorsku v povinnom predmete dejepisu. Základné školy z Pohronia či Horehronia môžu navyše využiť vlaky zadarmo a spraviť si príjemnú exkurziu do minulosti celkom lacno. Železničné stanice Valaská a Chvatimech sú rovnako vzdialené od Hutníckeho skanzenu jeden kilometer a tak bude dejepisná exkurzia spojená aj s hodinou telocviku a pobytom

na čerstvom vzduchu s výhľadom z rozhľadne do údolia Hrona z výšky až 50 metrov. Počas hodinovej exkurzie spojené s audiovizuálnou prednáškou zanikajúcich remesiel navštívite podzemie železných baní s dobývacím vybavením, najstaršiu železiareň starovekých Keltov z 1. storočia, renesančnú železiareň poháňanú silou vody zo 16. storočia a železiareň z obdobia priemyselnej revolúcie 19. storočia. Ďalej je tu živá ukážka pálenia drevného uhlia v milieroch ale aj exponáty prvých spaľovacích motorov a vodných turbín pracujúcich v priemysle do dnešných dní, vynájdených na prelome 19. a 20. storočia nahradzujúcich málo účinné, zastarané parné stroje a vodné kolesá. A to všetko uvidíte na ploche len jedného hektára preto sa v skanzene plného lavičiek neunavíte.

Kontakt

Kancelária Partnerstva Muránska planina - Čierny Hron
Nám. Dr. V. Clementisa 87 (1. poschodie) - vchod zo zadnej strany
980 61 TISOVEC
tel.č.: 0950 464 450
e-mail: partnerstvompch@gmail.com
web: www.muranskaplanina.com

v pracovných dňoch 9⁰⁰ - 15⁰⁰ hod.

Program
rozvoja vidieka SR
2014-2022